

Ett slag för bildning, intellektuell utveckling och trygga rum att tänka i

Jag representerar studenterna i ämnet litteraturvetenskap vid Åbo Akademi – ett av de ämnen som nu får ta skeden i vacker hand då Humanistiska fakulteten måste spara. Konsekvenserna av sparkraven är att då vår lektor, Roger Holmström, går i pension i vår kommer lektoratet inte att lediganslös.

Vi går alltså miste om ett lektorat – åtminstone för en tid framåt.

Professor Claes Ahlund och akademilärare Mia Österlund får draghjälp av en visstidsanställd som ska göra hela Rogers jobb med halva lönen.

Vi på Littvet vill inte hänga ut HF eller ÅA – att Roger inte genast får en ersättare beror på att det just nu är möjligt att skära här, det kunde vara ett lektorat vid vilket ämne som helst. Att vi på Littvet klarat oss relativt väl vad beträffar examina och forskning spelar ingen roll – ämnena på HF är alla i samma situation och några öronmärkta pengar för ämnen som presterat väl finns inte. Vi måste spara.

Konsekvensen av det här är att undervisningen blir lidande. Fakultetens mål är att tillsätta en ny lektor när det ekonomiska läget tillåter. Men det kan dröja. Och det känns sorgligt för oss alla, på olika sätt.

Den resterande personalen får mycket mer administrativt jobb och vi studerande får i praktiken mindre undervisning.

Det leder till en obehaglig paradox: vi måste spara och det enda vi kan spara på just nu är undervisningen. Men det är undervisningen som leder till examina, och det är examina som vi får pengar för av Undervisningsministeriet. Färre undervisningstimmar måste i framtiden bli till fler examina.

Så här är det: knappa ekonomiska resurser leder till knappa emotionella resurser. Ni vet hur det är: där ett jobb är hotat kan alla gott föreställa sig att det är deras tur nästa gång. Det är faktiskt så att det har blivit ganska tyst i Arkens korridorer. HF är en

plats där kreativitet och intellektuell upptäcktslusta råder, HF är till stora delar det Universitet med stort U som jag drömde om som yngre. Men stämningen går inte att ta miste på, trots att forskare och lärare intygar: vi klarar oss nog. Vi går inte under i dag, åtminstone. Och att hålla ihop blir tyngre när ämnen av nödtvång ställs mot varandra.

Nu är det här inte bara ett inrikespolitiskt spörsmål för Åbo Akademi, det handlar också om det politiska och samhällsliga klimat som råder just nu. Sparkraven har konsekvenser på lång sikt, för oss finlandssvenskar som minoritet.

Litteraturvetenskapen sysslar med idé- och lärohistoria, vi jobbar med de texter som gjort oss finlandssvenskar till de vi är, vi försöker se kritiskt i det förflutnas spegel och vi vill slå ett slag för bildning, intellektuell utveckling, trygga rum att tänka i. Om vi går miste om lektoratet för gott kommer det att märkas konkret: i morgontidningen, i tidskriften, i bokhyllorna, i skolorna.

Och det kommer att märkas i de få rum som fortfarande finns för tankelek i Svenskfinland. Därför är det här viktigt.

Det är så här: litteraturforskning är inte lönsamt. Det kommer aldrig att generera kapital att forska i skönlitteratur, precis som äldrevård inte heller kan bli lönsamt. För inte så hemskt länge sedan ansågs bildning i sig vara värdefullt – så är det inte längre. Men. Kulturvetenskap behövs trots att den inte skapar pengar. Och kanske exakt just därför.

Vi måste våga tala om det här. Vi måste våga tala om varför det är viktigt att studera kulturämnen, varför det är viktigt att läsa böcker och lära sig tänka själv, varför det språkliga uttrycket, den egna rösten, är så jäkla viktig, varför vi måste ha en egen litteratur som ingen, ingen kan ta ifrån oss. Om det inte finns pengar till det, vad finns det då pengar till? Det är en barnslig fråga, visst, men nog är den legitim för det.

Jag har personligen aldrig upplevt någon tid då det fanns pengar och samhällslig välsignelse för introverta litteraturstudier i obskyra författare. Så länge jag studerat har forskarna i mitt ämne kämpat med

näbbar och klor för försvinnande resurser som helst kanaliseras till kortare ”projekt” på något år i taget. För min generation är det här tillståndet som vi diskuterar i kväll – kristillståndet – normalt, det finns inga pengar och inte heller något allmänt intresse för bildning eller någon *goodwill* för kulturen. Nu är det nästan givet att kultur ska vara produktivt, innovativt, häftigt och framför allt säljbart. Själva språket har genomgått en förändring, man mäter relationers värde på samma våg som man mäter företags aktiekurser, man säger att man investerar i kultur och förväntar sig konkreta resultat, helst i form av pengar. Och i det här universumet är kulturvetenskap inte särskilt intressant.

I vilken position försätter det här klimatet oss som ska vara lärare, författare, journalister, kritiker i morgon? Hur ska vi göra oss en framtid på svenska i Finland då alla institutioner intalar oss att det inte är lönsamt att vi finns?

Det är vi unga som nu måste våga tala för ett fortsatt värnande om kulturens värde i Finland, det är vi unga som måste upphöra att vara individ- och framgångscentrerade och börja tänka kollektivt, tänka på vilka böcker det ska finnas i hyllorna i morgon, tänka på vilken värld vi vill bygga. Vem ska då tro på oss om inte vi gör det? Återstår för oss att hitta en egen motståndsväg, en väg som kanske snarare går genom internet och subkulturer än genom finansierade ”projekt”.

Litteraturen vid Åbo Akademi, liksom resten av HF, kommer att klara sig. Sådant här går naturligtvis i vågor, ekonomin repar sig och vi kan få en ny lektor i litteraturvetenskap om allt går bra. Det viktiga är att tala om den förändring i värderingar som sker i samhället och vad den har för följd för konst, litteratur och bildning. Så länge det finns människor som älskar att läsa och skriva, att måla och fotografera, att skapa och lära sig nytt – så länge är vi trygga. Sådana människor jobbar och verkar på HF vid ÅA, en miljö för tänkande och skapande som vi – tillsammans, på olika sätt – kan jobba för att bevara.

JENNY WIKSTRÖM